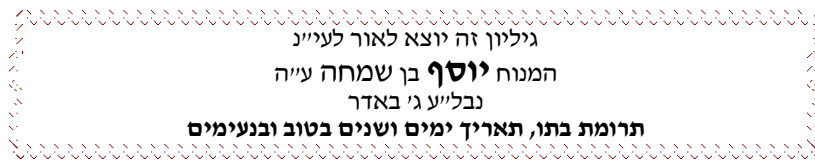

בס"ד

שיחתו השבועית של ראש הישיבה - הרב יוסף צ. בן-פורת
רק אחדות של עם ישראל יכלה לעשות את המשכן!
רק משה רבינו, יכל להקימו!
פקודי, שנת תשע"ט

רמ"ח עשיות שבמשכן תיקון רמ"ח אברי נפש האדם

בפרשת פקודי, מסתיימת עבודת המשכן וכליו, ובסופו של דבר, זכה משה רבינו, להקים בעצמו את המשכן. אולם, דבר המושך את תשומת הלב הוא, מספר הפעמים הרב, שבו מופיע הפועל 'עשה'. עמד על כך, רבינו בחיי:

"וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אוֹתוֹ כִּן עָשָׂה" (שמות מ, טז). "כן עשה - זה תשלום העשיות שבספור המשכן. ומפסוק (שמות כה, ח) 'ועשו לי מקדש' ועד כאן תמצא **רמ"ח עשיות** במלאכת המשכן וכליו... והם כנגד **רמ"ח מצות עשה** שבתורה ... ועוד הם כנגד **רמ"ח אברים** שבאדם גם כן. כי כשם שהמשכן שקול כנגד העולם, **וכולל כל העולם**, כן הוא כולל כל התורה ברמ"ח עשה שבה. גם את האדם במאתים וארבעים ושמונה אברים שבו".

רואים אנו דבר מופלא, איך שהכל בתוה"ק מדוקדק ומדויק עד מאוד. אמרו חז"ל: "לפיכך נקראו ראשונים סופרים שהיו סופרים כל האותיות שבתורה" (קדושין ל, א). הרי לפנינו, שיש מספר ידוע לאותיות, למילים ולפסוקים, כמו שמופיע המספר, בסוף כל חומש, אולם, יש גם משמעות וסיבה למה מילה מסוימת מופיעה, מספר פעמים זה או אחר. וכבר התבאר במאמרים הקודמים, שכל כלי המשכן היו מכוונים בתכלית הדקדוק, כנגד העולמות העליונים, עד לכסא הכבוד. וכעת רואים אנו, שגם המילים מכוונות ומדוקדקות בתכלית זו.

ובמדרש (תנחומא פקודי, יא) "וַיִּרְא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה, את כל מלאכת המשכן אינו אומר, אלא, את כל המלאכה שהיה הכל כמעשה בראשית". שבא ללמדנו, **ששקולה מלאכת המשכן, כנגד מעשה בראשית!** (רבינו בחיי). ובהמשך למאמרנו, שהמשכן הוא מקום החיבור של שמים וארץ, נראה גם, שהמשכן הוא נקודת המפגש של עם ישראל עם השמים. כלומר, מנקודת המקדש יצאו שתי זרועות, האחת כלפי מעלה - 'סִלְמֵי מִצָּב אֶרְצָה וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה' (בראשית כח, יב) - והשנייה כלפי עם ישראל. אשר הוא 'ישראל סבא', שכשם שזרעו

חי, כך גם הוא חי. אולם, לצורך כך, על בני ישראל להיות מחוברים זה לזה. כמו שאמר יעקב לבניו לפני מותו, שבאם יהיו כולם מאוחדים, איש לא יוכל להם. ובאם יהיו נפרדים ומפולגים, יתפוררו מעצמם. כשם שלצורך קבלת התורה, היה נצרך שיהיו כולם "כאיש אחד בלב אחד" (רש"י שמות יט, ב), כך גם כדי שתשרה השכינה במשכן, היה מן ההכרח, שיהיו כל ישראל מחוברים בעשייתו, ואז ימלא את ייעודו. זאת למדנו ממשנתו של המאור הגדול, רבינו חיים בן עטר זצ"ל:

"ויעשו בני ישראל וגו' - והגם שלא עשו אלא בצלאל וחכמי לב, שלוחו של אדם כמותו, וכאילו כל ישראל עשו... ואולי כי לזה רמז באומרו (ויקרא יט, יח) 'ואהבת לרעך כמוך' פירוש לצד שהוא כמותך, כי בשלומו ייטיב לך, ובאמצעותו אתה משלים שלימותך, ואם כן אינו אחר אלא אתה עצמך וכאחד מחלקיך: ובה מצאנו נחת רוח. כי ה' צוה תרי"ג מצות, ומן הנמנע שימצא אדם אחד שישנו בקיום כולם, וזה לך האות, כהן ולוי וישראל, ונשים, יש מצות עשה בכהנים שאין מציאות לישראל לעשותם, ויש מצות לישראל שאינם בכהנים, וכן בלויים, וכן בנשים, ומה מציאות יש ליחיד לקיימם להשלים תיקון לרמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, אשר יכוונו להם, אלא ודאי שתתקיים התורה במחברת הכללות ויזכו זה מזה, והוא מה שאמר הכתוב כאן ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה', כינה לכולם יחד מעשה כולם, הגם שמהם הביאו הנדבה, מהם עשו מלאכה, יאמר על כללותם שעשו הכל, וסמך מאמר זה למלאכת הבגדים, אשר עשאוים יחידים מישראל, להעריך כי [גם] על פרט זה יאמר שעשאוהו בני ישראל באין הבדל, ומעתה כל אחד מישראל הביא כל הי"ג מינים שבנדבה, ועשה כל המלאכות האמורות" (אוה"ח לט, לב).

ברם, הדבר היחיד, שיכול לאחד את עם ישראל הוא

"כַּאֲשֶׁר צָוָה ה' אֶת מֹשֶׁה" (שמות לט, כט).

מה רצון ה', רק הוא יכול להגיד, ולא כל פילוסוף ומיסד דת!

כתב רבי יהודה הלוי זצ"ל, בספר "הכוזרי" (מאמר שלישי, כג): שנשאל החבר, על ידי המלך: "באר נא לי כעת את טענותיך נגד הקראים כי אני רואה אותם משתדלים בעבודת ה' יותר מן הרבניים וטענותיהם נראות מכריעות יותר ומתאימות יותר לפשוטם של פסוקי התורה?".

ענה לו החבר: שכדי להגיע לרצון ה', אין די בסברות ובהיגיון, שהרי גם הנוצרים, גם המאמינים בקדמות העולם וגם השורפים את בניהם באש, כקורבן לאלוהיהם, טוענים, שהם משתדלים להגיע לקרבת אלוהים ולפי אמונתם, הם אכן מגשימים זאת. אולם, הדרך להגיע לרצון ה', היא רק באופן שהוא ציוה, כיוון, שרק הוא ית' יודע מה הדרך להגיע אליו.

"כמו שהיה הדבר ב'מעשה המשכן', אשר בכל אחת ממלאכותיו נאמר: 'כאשר צוה ה' את משה' – רצונו לומר: בלא תוספת ובלא מגרעת – אם כי אין בכל המלאכות ההן אף אחת שתהיה מחויבת לפי שכלנו וסברתנו, וכן נאמר שם בסוף הספור (שמות לט, מג) 'וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו ויברך אתם משה' וכאשר כלתה כל המלאכה **שכנה שם השכינה, הואיל והושלמו שני העניינים, שהם עמודי התורה**. האחד, כי התורה באה מעם האלוה והשני כי **נתקבלה בלב שלם מאת כל העדה**, כי אכן הוקם המשכן במצות האלוה. ומעשה המשכן, נעשה בתכלית החריצות והרצון על ידי כל הקהל כמה שנאמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו תרומתי **לכן נתחייב תכלית חיוב גם שיכון השכינה בתוכם**, כמה שנאמר (שם כה, ח) 'ושכנתי בתוכם'".

עם ישראל, זכה לצאת ממצרים רק משהאמינו בשליחותו של משה, כמש"כ: "וַיִּצְאֶמְנוּ הָעָם" (שמות ד, לא). זכו לומר, שירה על היס, רק לאחר שהגיעו לדרגת "וַיִּצְאֶמְנוּ בְּה' וּבְמִשְׁפָּה עֲבָדוֹ" (שם יד, לא). זכו לקבל את התורה בסיני, רק משפעלו 'כאיש אחד בלב אחד', בהדרת משה רע"ה. וכך גם, זכו להשראת השכינה במשכן, שכל המלאכה נעשתה, תחת השראתו של משה! היוצא מדבריו, שהשראת השכינה תבוא, רק לאחר **התבטלות עצמית** לשי"ת, דרך ציוויו של משה רבינו.

למה מתרגלים את החייל: 'עמוד דום', 'עמוד נוח'!

כלל ישראל מכונה צבא ה' כש"כ: "וַיִּצְאוּ כָּל צְבָאוֹת ה' מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם" (שמות יב, מא). אם נתבונן כיצד מחנכים ומאמנים חיילים נראה דבר מעניין ומוזר כאחד. הדבר הראשון שמתרגלים את החייל, עם גיוסו לצבא הוא: **'עמוד דום! עמוד נוח!'** וחוזר חלילה, מאות ואלפי פעמים. נשאלה השאלה: מה התועלת בדבר? הרי כל ייעודו של אימון צבאי, הוא ללמד את החייל, כיצד להילחם ביום פקודה. והלוא, ברור וידוע, שבשום מלחמה, או פעולה צבאית, אין החייל נדרש, 'לעמוד-דום'. אדרבא, המלחמה כרוכה בפעילות רבה וניידות מהירה של ריצה, זחילה, קפיצות וכיוצ"ב, היפוכו של ציווי זה! אלא, עומק הדבר הוא, שתירגולת זו: 'עמוד-דום' 'עמוד נוח', באה לחנך ולאלף את החייל לבטל את רצונו בפני מפקדו הזוטר, ולציית לפקודותיו באופן עיוור, מבלי לחשוב פעמיים! אולם, כאן נשאל שאלה קשה יותר, למה מצווים על החייל, 'עמוד-נוח', לשם מה זאת?? והתשובה היא, כדי שאפשר יהיה לומר לו, תיכף ומיד, פעם נוספת, 'עמוד-דום! מפני שאם ימשיך לעמוד דום, אין אפשרות לצוות, פקודה זו, פעם נוספת. הווי אומר, יש צורך לתרגל את החייל, להתבטל לפני מפקדו, מאות ואלפי פעמים. עד שהדבר יהפך אצלו להרגל – אינסטינקט – נרכש לכן מצווים עליו, 'עמוד דום' 'עמוד נוח' וחוזר חלילה. מפני שיסוד הצלחת המלחמה, הוא,

התבטלות החייל למפקדו. ובאופן דומה, התבטלות, המפקד הזוטר, למפקד שמעליו, וכן הלאה, מדרגה לדרגה, עד לרמטכ"ל, והוא מתבטל לשליט העליון של המדינה. והסיבה שצריכים להקנות לחייל 'הרגל-נרכש' של התבטלות, מפני שבמלחמה מצווים על האדם, לסכן את חייו להסתער על האויב, למרות שהשטח ממוקש ועל אף, שיש מסביב אש כבדה של האויב, וגופו וחייו של החייל נמצאים בסכנה מוחשית מאוד. הוא רואה מסביבו הרוגים ופצועים, ולמרות זאת, הוא נדרש להמשיך ולהילחם, דבר שעומד בניגוד ליצר החיים החזק שיש לכל אדם. יש שמצווים עליו לנצור את האש, גם כשהאויב יורה עליו, והוא נתון בסכנת חיים. גם אז הוא חייב, לבטל את דעתו לדעתם, של אלה שהוא כפוף אליהם.

כך גם במעשה המשכן, אומר ריה"ל, **כשביטלו כולם את דעתם, לדעתו של משה דע"ה, שרתה שכינה**. כך גם ידוע, "בכל דור ודור מאיר ניצוצו של משה בכדי שיהיו ישראל קשורים בקדושה עליונה" (רי"א חבר זצ"ל "פתחי שערים" ביי"ג, דף ה, ע"ב).

* * * *

רק משה, גדול הדור, יכול להקים משכן לשכינה!

"וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה" (שמות לט, לג). ובמדרש (תנחומא פקודי, יא): "כיון שגמרו [בני ישראל] מלאכת המשכן... הלכו להם אצל חכמי לב, אמרו להן: ומה אתם יושבין העמידו אתם את המשכן ותשרה שכינה בינותינו. היו מבקשין להעמידו ולא היו יודעין ולא יכולין להעמידו וכשהן חושבין להעמידו הוא נופל מיד. הלכו להם אצל בצלאל ואהליאב, אמרו להם: בואו אתם והעמידו המשכן שאתם עשיתם אותו. שמא על ידכם ראוי לעמוד, מיד התחילו להעמידו ולא יכלו. התחילו מסיחין ומרננין ואומרים ראו מה עשה לנו בן עמרם: שהוציא את ממונינו במשכן הזה, והכניס אותנו לכל הטורח הזה. ואמר לנו כי הקב"ה, יורד מן העליונים ושורה בתוך יריעות עזים שנאמר (שמות כה) ושכנתי בתוכם. ולמה לא היו יכולין להעמידו, אלא, שהיה משה מיצר על שלא נשתתף הוא עמהן במלאכת המשכן. כיצד הנדבה נתנה על ידי ישראל והמלאכה נעשית ע"י בצלאל ואהליאב וחכמי לב. ולפי שהיה משה מיצר העלים הקב"ה מהם, ולא היו יכולין להעמידו! כיון שהטיחו פניהם מכל מקום ולא היו יכולין להעמידו, נכנסו כל ישראל אצל משה אמרו משה רבינו כל מה שאמרת לנו עשינו וכל מה שצויתנו ליתן ולהוציא נתנו הכל והרי כל המלאכה לפניך שמא חסרנו שום דבר או ויתרנו על כל מה שאמרת לנו ראה הכל לפניך... ואם כן למה אינו עומד? שהרי כבר נצטערו בצלאל ואהליאב וכל חכמי לב להעמידו ולא היו יכולין. והיה משה מיצר על דבר זה. עד שאמר לו הקב"ה למשה לפי שהיית מיצר שלא היה לך עשייה ולא חלק במלאכת המשכן לפיכך לא יכלו אותן חכמים להעמידו בשבילך כדי שידעו כל ישראל שאם על ידך אינו עומד שוב אינו עומד לעולם! ואיני כותב לו הקמה אלא

על ידך שנאמר 'ויקם משה את המשכן'... אמר משה, רבש"ע איני יודע להעמידו! אמר ליה עסוק בידך ואתה מראה להעמידו והוא עומד מאליו ואני כותב עליך שאתה הקימותו... שנאמר 'ויקם משה את המשכן'. אמר רבי חייא בר יוסף כל שבעת ימי המלוואים היה משה מפרקו ומעמידו ב' פעמים בכל יום... רבי חנינא אומר שלשה פעמים".

הרי לפנינו, במדרש זה, דבר נפלא עד מאוד. שבכל עם ישראל לא נמצא מי שיוכל להקים את המשכן, וגם לא כולם ביחד. מדרש זה הובא בתמציתיות ברש"י, שהוסיף "שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים שאין כח באדם לזקפן". אולם, דברים אלה תמוהים עד מאוד. וכבר עמד על כך בספר "באר בשדה"

"והנה מ"ש רבינו שלא יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים, שאין כח באדם לזקפן ומשה העמידו. הדבר מתמיה, שאם אדם אחד לא היה יכול להקימו משום כובד הקרשים, הרי היו שם כמה אנשים והיו יכולים להקימו בין כולם או מקצתם. ובשמו"ר ותנחומא קאמר דלא היו יודעין ליישבו. והתימה מהמפרשים שלא הרגישו בזה כלום" עכ"ל (לרבי מאיר בנימין מנחם דאנון זצ"ל ירושלים תר"ו).

הרי, שהעמיד אותנו, על הבעייתיות שבהבנת קשיי ההקמה. שהרי אם נקבל את הדברים כפי שכתוב ברש"י, שכובד הקרשים הוא שמנע את העמדתם, הרי שהדבר תמוה. אמנם, נכון, משקלו של כל אחד מן הקרשים, היה, על פי השערתי, בין ארבעה לחמשה טון, תלוי בסוג העץ. אולם, כפי ששאל הב"ב, הרי היו יכולים מספר רב של אנשים להרימו. לכן, הוא מעיר, שבמדרש נאמר, שלא היו יכולים ליישבו. כלומר, לייצבו. ומיד כשהעמידו את הקרשים, הם נפלו. אולם, גם זה תמוה. וכבר היקשו אחרים ("אור החמה" ועוד) שהרי במשך שלשים ותשע שנה במדבר, הלויים פרקו והעמידו את המשכן, פעמים רבות. ולמה לא יכלו לעשות זאת הפעם?

אלא, שבא המדרש ללמדנו, שמחמת צערו הנפשי העמוק, של משה רע"ה, על שלא זכה להשתתף במצוה בידיו הקדושות, שהרי צדיקים מחפשים בכל עת ובכל שעה, לעשות מצוות. כמו שאמר דוד הע"ה: "אֶהְבֶּתִּי מִצְוֹתֶיךָ מִזֶּהָב וּמִפָּז" (תהלים קיט, קכז) וכהנה רבות. וכך אמרו (שמו"ר כ, יט) גם על משה רבינו "חֲכַם לֵב יִקַּח מִצְוֹת" (משלי י, ח) זה משה. שבשעה שהיו כל ישראל עסוקים בהכנות ליציאת מצרים, ובלקחת רכוש משכניהם המצרים, היה עסוק משה רבינו, בחיפוש אחר ארונו של יוסף. ולאחר יגיעה רבה, הצליח למוצאו בתוך הנילוס, להוציאו ולקחתו עמו. ולקיים בכך, את השבועה, שהשביע יוסף את אחיו, שיקחוהו עימם, בעת יציאתם ממצרים. והנה עתה, אמנם, הוא ציווה והורה כיצד יעשה המשכן וכליו, אולם, מאחר והקב"ה לא אמר לו, לעשות בעצמו, הרי שאסור היה לו לעסוק במלאכת המשכן, ועל כך הצטער מאוד, שאין לו חלק במצוה הגדולה.

וכבר היה מעשה. כשהקימה גב' שרה שנירר ע"ה, את 'סמינר בית יעקב' לבנות בקרקא, **היו הרבה מקטוגים רבים כנגדה**, על החדשנות והמהפכנות שבמעשיה. שכן, מעולם לא היה בתולדות עם ישראל, מוסד שבו לימדו תורה או לימודים אחרים לבנות. היא נסעה אפוא, לרבן של ישראל, הכהן הגדול מאחיו, רבי ישראל מאיר הכהן מראדין זצ"ל, שהיה כבר זקן מופלג, כדי לשאול את חוות דעתו בנושא זה. יודעת הייתה, שעל פיו, יישק כל דבר, בכל עולם התורה. כששמע החפץ חיים, את שאלתה, אמר לה: 'אני מרגיש, שהולך להיווצר כאן משהו גדול, קדוש וחשוב מאוד. מה חבל, שאני כבר מאוד זקן, ואין לי כוח להשתתף במצוה הזאת בגופי. ברם, מאחר ויש לי רצון עז, להיות שותף למצוה גדולה זו, אנא, קבלי ממני, תרומה כספית לצורך המוסד'.

כשראה הקב"ה בצערו של משה רבינו, **יצר, בדרך נס**, קושי במעשה ההקמה, כך, שאיש לא יוכל להרים את העמודים ולא לייצב אותם. כמש"כ: "אם ה' לא יבנה בית שְׁוֹא עֲמָלוּ בּוֹנֵיוּ בּוֹ" (תהלים קכז, א). ואז אמר הקב"ה למשה, התפקיד החשוב של הקמת המשכן, שמור עבורך, ורק עבורך, אתה תקימנו ולא אחר! ברם, משה רבינו טען, שלמרות גבורתו הגדולה (גובהו היה עשר אמות), אין בכוחו לבצע מלאכה קשה זו. אולם, אז אמר לו הקב"ה, שכשם שבאורח נס מנע מכל השישים ריבוא להקים את המשכן, כך באופן ניסי, יוכל משה בעצמו, בעשר אצבעותיו, להקים את המשכן. כשלמעשה, יהיה הדבר נראה, שכביכול, משה הוא המקים, **כשלעמיתו של דבר, בורא עולם, הוא זה שיבנה את הבית!**

במדרש (שיהש"ר א, ד) מסופר על רבי חנינא בן דוסא שהיה עני מרוד כמו שאמרו חז"ל (ברכות יז, ב), שהסתפק כל השבוע בקב חרובים, כשראה את בני עירו מעלים קורבנות אל בית המקדש "אמר כולם מעלים שלמים לירושלים ואני איני מעלה כלום?!... ומצא שם אבן אחת יצא וסידקה וסתתה וכרכמה. אמר הרי עלי להעלותה לירושלים. בקש לשכור לו פועלים, אמר להם מעלים לי אתם את האבן הזאת לירושלים? אמרו לו, תן לנו שכרנו מאה זהובים ואנו מעלים לך את אבנד לירושלים. אמר להם: וכי מנין לי מאה זהובים או חמשים לתת לכם? מיד הלכו להם!

מיד זימן לו הקב"ה חמשה מלאכים בדמות בני אדם. אמרו לו: רבי, תן לנו חמשה סלעים ואנו מעלים אבנד לירושלים **ובלבד שתתן ידך עמנו**, ונתן ידו עמהם ונמצאו עומדין בירושלים. בקש ליתן להם שכרם ולא מצאן. בא המעשה ללשכת הגזית אמרו לו, דומה רבינו שמלאכי השרת העלו לך את האבן לירושלים!"

והיה מו"ר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, שואל, אם המלאכים נשאו את האבן למה הם ביקשו "ובלבד שתתן ידך עמנו"? שגם רחבי"ד יעזור להם בנשיאת האבן? וענה: רק לאחר שאדם עושה את כל המאמצים הוא יכול, כדי לקיים מצוה, אז השי"ת עוזר לו, על ידי ניסים נסתרים, ולפעמים גם גלויים, לקיים את המצוה.

אז כמו שלימדונו חז"ל: "הבא לטהר מסייעין אותו" (ע"ז נה, א), הקב"ה עוזר לו,

להוציא את המצוה אל הפועל, אף בדרך של ניסי-ניסים.

הצדיקים לא מתפעלים מהלעג והקלס של הרשעים והליצנים

ובמדרש רבה: "וַיָּבִיאוּ אֶת הַמְּשָׁךְ אֶל מֹשֶׁה – וַיִּתְּשַׁח לְיוֹם אַחֲרוֹן" (משלי לא, כה)

אלו ליצני ישראל, שמליצין אחריו ואומרים אלו לאלו, אפשר שהשכינה שורה על ידיו

של בן עמרם? לא עשה [לא השיבם משה]. אלא כיון שאמר לו הא-להים להקים את

המשכן, התחיל שוחק עליהם. שנאמר וַיִּתְּשַׁח לְיוֹם אַחֲרוֹן" (שמו"ר נב, א).

זוהי דרכם של ליצני הדור, שתמיד מחפשים איך לצחוק על צדיקי וגדולי הדור.

מלאכת המשכן נגמרה בכ"ה בכסלו, והוא נשאר מקופל וארוז עד כ"ג באדר. כל ניסיונות

ההקמה כשלו. אותם לצים שמחו לאידו של משה רבינו. ברם, הצדיקים, הבוטחים

בהקב"ה, חיים בתוך עולם אחר, בתוך עולם של שלוה וקור רוח. ועליהם נאמר "ותשחק

ליום אחרון". אם נתרגם זאת, לשפה של ימינו, נוכל להקביל את הפתגם העממי: "צוחק מי

שצוחק אחרון!" (הרי לנו, שגם ביחס לפתגמים, ניתן לומר, 'לית מילי, דלא רמיזא

באורייתא!') אין הצדיקים מתפעלים ומתרגשים מדמיונותיהם של ליצני הדור, וזוהי עבודה

קשה שבמקדש. טבעו של האדם להתבלבל במצבים קשים, במצבי מבוכה הפוקדים אותו,

ולהיות רגיש לדעת הבריות עליו. ובייחוד בדבר כל כך חשוב, כמו בניית המשכן, שכל עם

ישראל עסק בו, למעלה מחודשיים, השקיעו את אונם והונם, והנה הם מלינים על משה

רבינו, שלהבל יגעו, ולריק זרקו כספם. אולם, משה רבינו נשאר איתן בדעתו, שבבוא היום,

כשיעלה הרצון לפניו ית', המשכן קום יקום, והשכינה תשרה בו. 'ותשחק ליום אחרון'!

כך גם בעת החדשה, זה מאתיים שנה, מאז החלה תקופת 'ההשכלה', החלו 'שועלים-

קטנים' לקטרג ולהתלוצץ, לשים ללעג ולקלס, את כל חכמי, גדולי וצדיקי ישראל. ורבים

רבים מן 'הגדיים הרכים', איבדו את שלוותם, ונטשו את אמונתם, אחד, אחד ובאין רואה,

ברחו מהספינה שנראתה להם כטובעת. וכך הלכו ושחקו וחשבו, שאמונת ישראל תאבד,

ח"ו, וככל הגויים יהיה. אולם, **צדיקי האמת, והקשורים אליהם**, באמת ובתמים **נשארו**

באמונתם, ולא נשברו, לא כשהרשעים הצליחו ולא כשהצדיקים נכשלו, ואף נהרגו ונטבחו.

מפני שידעו, שיום יבוא ו"הַזְרָעִים בְּדַמְעָה בְּרָנָה יִקְצְרוּ" (תהלים קכו, ה). הם ידעו, שכשם שכל

הצלחת הרשעים, אשר איננה על פי דרך הטבע, אלא, בדרך נס היא, כדי להעמיד את עובדי

ה', בניסיון, כך בוא יבוא היום, שייתן ה' כוח בדרך נס, לעושי רצונו, שיעלו מעלה מעלה,

ויקוים בנו: "אִזּוּ יִמְלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אִזּוּ יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהִים"

(שם, א).

על המשנה "עֲשֶׂרָה נְסִיוֹנוֹת נִתְּנָה אֲבָרְהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם וְעָמַד בְּכָלָם" (אבות ה, א),

כתב רשכבה"ג, מרן הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל (רוח חיים):

"כאן אמר אברהם אבינו... על פי מה שאמרו (משלי כ, ז) 'מִתְהַלֵּךְ בְּתַמּוֹ צְדִיק אֲשֶׁרֵי בָּנָיו אֶחָרָיו', כי כמה **מידות שהצדיק טרח ויגע להשיגם, לבניו אחריו המה כטבע מוטבע**. ובקצת יגיעה יגיעו לזה. כמו שנראה בחוש, שרבים מעמי הארץ היהודים, מוסרים את עצמם על קידוש השם! והוא מוטבע בנו מאבינו אברהם שמסר נפשו לאור כשדים על אמונתו. וכל העשרה ניסיונות היו להישיר הדרך לפנינו. וכן **ההתעוררות לאדם פתאום לילך לארץ הקודש, הוא מניסיון לך לך**. וקבלת כל דעבדין משמיא לטב, מנסיון הרעב שלא הרחרר אחר מידות השי"ת".

מתוך דבריו הק', עלינו ללמוד, שיש בנו את הכוח, שירשנו מאבותינו, לעמוד בניסיונות התקופה, ולקיים בנפשנו את אמונתנו, ש'הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת' (יעויין עמוס ט, יא). כל הניסיונות להקים את המשכן ללא משה, לא הצליחו, ואילו, משה רבינו לבדו, הצליח בלי עזרה של איש. ולא זו בלבד, אלא, שבכל יום משבעת ימי המילואים, הקים את המשכן וקפלו, פעמיים או שלש ביום. ללמד, שמשה רבינו, שהוא התורה שבדור, לו ורק לו, הכוח והעוז להקים בניין של קדושה, בניין של קיימה. כך אנו בטוחים, שגאולתנו בו תבוא על ידי התורה ונושאייה. ולזאת מכוונים אנו בכל יום, בסיום תפילת שחרית:

"תְּלַמְּדֵי חֻקֵּי מִרְבֵּי שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. שְׁנַאֲמַר. וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ. אֵל תִּקְרֵי בְּנֵיךְ. אֵלָּא בּוֹנֵיךְ". תקומת ישראל ובניינו, יושג על ידי נושאי התורה!

סיכום: בניית המשכן, שנעשתה על ידי כל עם ישראל, כל אחד כפי יכולתו, האחד בכספו, השני בשכלו, השלישי בידיו, האחר בתפילותיו, הייתה מקום אשר בו שרתה שכינה בישראל, וממנו האירה לעולם כולו. ברם, את 'רוח-החיים' במשכן – אשר הפכה אותו, 'מעצים יבשים', לבית בו נעשית עבודת א-להים – יכל להפיח רק משה רבינו, שהוא נותן התורה כמש"כ: "זְכְּרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדֵי" (מלאכי ג, כב). עמלי התורה, החדורים ב'גאוות יחידה', לא התבוששו מפני המלעיגים, ולא מתפעלים ממחמאות הידידים, באשר הם קשורים לא-לוהים חיים. וע"ז נאמר: "ותשחק ליום אחרון!"